

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ПРАВА ТА ЛІНГВІСТИКИ

Актуальні проблеми аграрного, земельного, екологічного та природоресурсного права: теорія та практика

Круглий стіл, присвячений до дня юриста України

Збірник наукових праць

5 жовтня 2021 року

Біла Церква

2021

4. Закон України «Про карантин рослин» (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1993, № 34, ст.352)
5. Закон України «Про племінну справу у тваринництві» (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1994, № 2, ст. 7)
6. Закон України «Про насіння і садивний матеріал»(Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2003, № 13, ст.92)
7. Закон України «Про особисте селянське господарство» (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2003, № 29, ст.232)
8. Закон України «Про фермерське господарство» (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2003, № 45, ст.363)
9. Закон України «Про пріоритетність соціального розвитку села та агропромислового комплексу в народному господарстві» (Відомості Верховної Ради УРСР (ВВР), 1990, № 45, ст.602)
10. Григоренко Я. О. Особливості державного регулювання аграрного сектору в контексті забезпечення економічної безпеки держави. Економіка АПК. 2016. №7. С. 100 – 105.
11. Пугачов М. І. Аграрний сектор економіки України в умовах інституційних змін. Економіка АПК. 2017. № 5. С. 12-18.

УДК: 349.6

МАКСИМЧУК В.В., магістрант 2-го року навчання
Науковий керівник – **БРОВКО Н.І.**, д.ю.н.
Білоцерківський національний аграрний університет

РЕАЛІЗАЦІЯ І ЗАХИСТ ЕКОЛОГІЧНИХ ПРАВ ГРОМАДЯН: ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ

У статті розглянуто проблеми і механізми реалізації і захисту екологічних прав громадян. Виокремлено етапи створення системи екологічних прав людини. Сформовано графічно та проаналізовано систему гарантій конституційного права на сприятливе навколишнє середовище. Проаналізовано юридичні процедури, в рамках яких може здійснюватися охорона екологічних прав. Запропоноване прийнявши Закону України «Про екологічну інформацію», і сформульовано визначення у ньому поняття екологічної інформації.

Ключові слова: екологічні права, реалізація, захист, природокористування, громадяни, природне середовище.

Актуальність напрямку дослідження. Охорона навколишнього

середовища займає одну з головних позицій у рейтингу актуальних проблем не тільки держави, а й кожної людини. Вирішення цієї проблеми тісно пов'язане з необхідністю врахування також екологічних інтересів людини, суспільства і держави при здійсненні природокористування. З одного боку, якщо держава встановить мінімальні екологічні обмеження для природокористувачів і невеликі розміри санкцій за екологічні правопорушення, то це може катастрофічно позначитися на стані екології. З іншого боку, якщо держава, піклуючись про сприятливе навколишнє середовище, буде вимагати від природокористувачів дотримання невинувато жорстких екологічних правил, дотримуватися яких буде складно без понесення значних матеріальних, організаційних та інших втрат, то соціальні та економічні наслідки такої політики також виявляться досить невтішними. Тому вважаємо, що існування ряду проблем в даній сфері суспільних відносин, обумовлює актуальність і необхідність обраної нами теми дослідження.

Метою дослідження виступає аналіз реалізації і захисту екологічних прав громадян у сучасному суспільстві.

Серед фахівців у сфері екологічного права, предметом дослідження яких були способи та форми захисту екологічних прав людини, а також порядок їх реалізації, необхідно відзначити таких вчених як: Г.Анісімова, Л.Калищук, І. Каракаш, Н.Кобецька, І.Краснова, Л.Решетник, Г.Третьякова, Ю.Шемшученко та інші. Проте, проблеми забезпечення екологічних прав людини в Україні та світі, на превеликий жаль, залишаються невирішеними на сьогоднішній день, адже немає усталеного механізму їх захисту.

Основні результати дослідження. На початку століття проблема екології стала глобальною. Держави світу почали рішуче вдосконалювати власну екологічну політику та систему захисту екологічних прав людини. Сформовані поєднання екологічних відносин стали значною мірою визначати характер і зміст інших видів відносин - політичних, економічних, правових і т. д.

При цьому інституалізаційний аспект встановлення і функціонування чинного політико-правового порядку в сфері екології може бути тією закономірністю соціального розвитку людства, при якій не може не враховуватися природоохоронний аспект будь-якої діяльності. Таким чином, «екологія стає важливим фактором і елементом політичного процесу, що протікає як на глобальному рівні, так і на рівні держав» [1, с. 192].

Якщо поглибитися в генезис реалізації і захисту екологічних прав громадян, то варто зауважити, що ситуація наростання екологічних проблем до сімдесятих років XX століття досягла такого масштабу, що людство було змушене усвідомити, що нераціональне використання природних ресурсів та подальше забруднення навколишнього природного середовища веде до катастрофи. Це призвело до прийняття серії нормативно-правових актів на національному та міжнародному рівнях, спрямованих напорядунок деградуючої природи.

Багатогранність і складність суспільних відносин в сфері охорони

навколишнього середовища, обумовлюють необхідність їх врегулювання нормами не тільки моралі, а й великим спектром правових норм. На сьогоднішній день з метою вирішення екологічних проблем в законодавчій царині, прийнятий величезний масив різних за сферою дії і юридичною силою нормативно-правових актів, загальна кількість яких, за оцінками експертів, перевищує кілька тисяч.

Екологічні права становлять нову групу прав, які вперше були зафіксовані в Україні Законом України «Про охорону навколишнього природного середовища» у 1991 р. [2]. Також уперше в новій Конституції України основні із цих прав набули конституційного характеру. Так, згідно зі ст. 50 Конституції України кожен має право на безпечне для життя і здоров'я довкілля та на відшкодування завданої порушенням цього права шкоди [3].

Слід зазначити, що розуміння небезпеки екологічної загрози для суспільства виникало поступово, система екологічних прав людини в міжнародному праві політиці в ХХ столітті створювалася десятиліттями, протягом декількох етапів (табл. 1).

Таблиця 1

Етапи створення системи екологічних прав людини

п	Етап	Період	Нормативно-правові документи
I		1948-1972 рр.	– загальна декларація прав людини в 1948 році; – рішення Стокгольмської конференції Організації Об'єднаних Націй з навколишнього середовища у 1972 році.
II		1972-1992 рр.	– декларація принципів і План заходів, які закріпили екологічні права людини і встановили заходи, необхідні для прийняття державами в цілях їх забезпечення у 1972 році; – Всесвітня хартія природи у 1980 році.
III		1992-2002 рр.	– Декларація Ріо (конференція ООН з навколишнього середовища і розвитку 1992 року); – Орхуська конвенція (Конвенція про доступ до інформації, участь громадськості в процесі прийняття рішень та доступ до правосуддя з питань, що стосуються навколишнього середовища 1998 року); – Окінавська Хартія від 2000 року.
IV		2002 р.-сьогодення	– Йоганнесбурзька декларація із сталого розвитку (2002 р.); – Декларація принципів «Побудова інформаційного суспільства – головне завдання

нового тисячоліття» від 12 грудня 2003 року.
--

** побудовано автором на основі [4-15]*

Отже, із таблиці 1, ми бачимо, що перший етап даного процесу почався з прийняття Загальної декларації прав людини в 1948 році і завершився в 1972 році рішеннями Стокгольмської конференції Організації Об'єднаних Націй з навколишнього середовища. Саме в цей період людство прийшло до усвідомлення значущості прав людини у сучасному суспільстві. Однак до 70-х років минулого століття екологічна група прав людини не виділялася, хоча, безсумнівно, вони включалися в право на здоров'я і на достатній рівень життя.

Другий етап формування екологічних прав (1972-1992 роки) пов'язаний, перш за все, з конференцією ООН щодо навколишнього середовища 1972 року в Стокгольмі. Основним результатом цієї конференції стало прийняття Декларації принципів і Плану заходів, які закріпили екологічні права людини і встановили заходи, необхідні для прийняття державами в цілях їх забезпечення.

Схвалення Генеральною Асамблеєю ООН в 1980 році Всесвітньої хартії природи стало знаковою подією для інституціоналізації екологічної політики. У цьому акті міжнародного права встановлений перелік найважливіших принципів співпраці націй у сфері забезпечення охорони навколишнього середовища і раціонального природокористування, відповідно до яких будь-яка діяльність людини і суспільства повинна проходити оцінку її впливу на природу.

Всесвітня хартія природи включає в себе такі принципи (рис. 1).

Рис. 1 Основні принципи Всесвітньої хартії природи [4]

У цьому значущому міжнародному акті знову були підтвержені і розвинені головні принципи наддержавної співпраці в екологічній

природоохоронній сфері.

Під кінець другого тисячоліття світовою спільнотою став визнаватися взаємозв'язок між необхідністю забезпечення сталого розвитку людської цивілізації та екологічної безпеки, що і послужило початком третього етапу розвитку екологічних прав (1992-2002 роки).

Найбільш важливими документами даного етапу є, безсумнівно, Декларація Ріо (конференція ООН з навколишнього середовища і розвитку 1992 року) і Орхуська конвенція (Конвенція про доступ до інформації, участь громадськості в процесі прийняття рішень та доступ до правосуддя з питань, що стосуються навколишнього середовища 1998 року).

Сучасний, четвертий, етап формування екологічних прав людини пов'язаний з рішеннями екологічного саміту, що відбувся в ПАР в 2002 році і прийняв Йоганнесбурзьку декларацію із сталого розвитку. Екологічні права людини стали розглядатися в контексті світових процесів глобалізації та інформатизації суспільства. В екологічній політиці головний акцент зроблений на проблемах подолання бідності, зміни моделей суспільного споживання і виробництва, раціонального і оптимального використання ресурсів навколишнього середовища та охорони природи як головних цілей і потреб досягнення сталого розвитку суспільства.

Визначення права людини на сприятливе навколишнє природне середовище, - це визнання можливості для кожної людини існувати при умовах такого стану біосфери землі, яка забезпечує максимальний рівень фізичного і психічного здоров'я, а також використовувати систему засобів, що усувають глобальні загрози біосфері, які викликані людською життєдіяльністю [5, с.34].

На сьогодні термін «екологічні права» застосовується щодо всіх тих повноважень громадян і громадських об'єднань, які закріплені в ст. 50 Конституції України, Законі України «Про охорону навколишнього природного середовища» та інших нормативно-правових актах.

Під екологічними правами людини розуміються визнані і закріплені в законодавстві права індивіда, що забезпечують задоволення його різноманітних потреб при взаємодії з природою. Термін широко вживається в популярній лексиці, в практиці екологічного руху [6, с.81].

Право на сприятливе навколишнє середовище становить основу екологічних прав громадян і є за сучасними нормами одним із фундаментальних, природних прав людини, так як забезпечує її право на життя (ст. 3 Загальної декларації прав людини) [7].

Виходячи із усталеної судової практики зарубіжних країн очевидно, що екологічні права громадян порушуються як організаціями, які є безпосередніми джерелами заподіяння шкоди, так і державними органами, які не публікують інформацію про екологічну обстановку і скасовують програми щодо поліпшення стану навколишнього середовища.

Екологічні права носять наднаціональний характер. Уразливість і мінливість екологічної ситуації не може бути подолана зусиллями однієї

держави. У зв'язку з цим підвищується значимість міжнародно-правового регулювання відносин у сфері охорони і захисту навколишнього середовища [8, с.128].

Однією із заporук послідовного руху людства по шляху мінімізації екологічних правозахисних ризиків, на наш погляд, є системна концептуальна розробка даної проблематики об'єднаними зусиллями державних діячів, юристів-екологів та науковців різних країн.

Важливим внеском у майбутній теоретичний базис захисту екологічних прав громадян, могло б стати визначення поняття «екологічні правозахисні ризики». Під ними пропонуємо розуміти діяльність органів публічної влади та інститутів громадянського суспільства щодо захисту екологічних прав людини і громадянина, в процесі якої долається невизначеність ситуацій, пов'язаних із сукупністю факторів, що визначають стандартів і впливають на досягнення поставлених правозахисних цілей.

Окрім закріплення екологічних прав та гарантій важливою є можливість доступу громадян до правосуддя у сфері екології. У випадку необхідності захисту свого екологічного права в суді, громадяни України стикаються із рядом проблем, які пов'язані з відсутністю спеціалізованого екологічного правосуддя в державі [9, с.17]. Справа в тому, що знання в екологічному праві базуються не лише на юриспруденції, а й на знаннях з екології безпосередньо. Таким чином, однією з найважливіших проблем в екологічному судочинстві України є недостатня обізнаність суддів у галузі охорони довкілля та відсутність можливості отримати кваліфіковану правову допомогу. Такі проблеми є свідченням того, що екологічне право та екологічне судочинство є недостатньо розвиненими в Україні.

Аналізуючи різноманітність класифікацій гарантій конституційного права на сприятливе навколишнє середовище, варто виділити загальні й спеціальні (юридичні) гарантій реалізації права на сприятливе навколишнє середовище (рис. 2).

Рис. 2. Система гарантій конституційного права на сприятливе навколишнє середовище [3]

Перелік видів гарантій реалізації права на сприятливе навколишнє середовище досить великий, адже сутність цих прав взаємопов'язана з іншими потребами людини. Право на сприятливе навколишнє середовище можна віднести до списку прав, встановлених у законі як «декларації». Тому доцільно розглянути правові норми, що розкривають детально й поступово роль і значення гарантій реалізації цього права. Наприклад, у статті 50 Конституції України разом із правом на сприятливе навколишнє середовище визначено два окремих права. Кожне з них означає правові можливості. Такі права існують відносно один до одного в постійній взаємодії, визначають значення правочинів в екологічній сфері. Право на правдиві інформаційні відомості у сфері екології є ефективною гарантією реалізації права на сприятливе навколишнє середовище. Це слід обґрунтувати тим, що можливість громадян брати, користуватися, змінювати, зберігати відомості є визначальною умовою життя в соціумі.

Принцип доступу до інформації, пояснюється статтею 34 Конституції України, яка гарантує кожному право вільно збирати, зберігати, використовувати і поширювати інформацію усно, письмово або в інший спосіб – на свій вибір. Вказівка на право на доступ до екологічної інформації як такої міститься в статті 50 Конституцією України. Відповідно до цієї норми, кожен має право на безпечне для життя і здоров'я довкілля та на відшкодування завданої порушенням цього права шкоди. Кожному гарантується право вільного доступу до інформації про стан довкілля, про якість харчових продуктів і предметів побуту, а також право на її поширення. Така інформація ніким не може бути засекречена.

Але так як право на достовірну екологічну інформацію, на нашу думку є невід'ємним правом кожної людини, варто законодавчо закріпити його прийнявши Закон України «Про екологічну інформацію», де визначити поняття екологічної інформації, як «право кожної людини на отримання відомостей про стан навколишнього природного середовища, його компоненти та взаємодію між ними, екологічні загрози та небезпеки, заходи та засоби охорони навколишнього середовища». Таким чином вважаємо, що право на екологічну інформацію може бути віднесено до природних та активних прав людини, тобто таких, які вміщують у собі певну можливість дій. Закріплення цього права, на нашу думку, дасть можливість суспільству не лише отримувати достатню, достовірну інформацію, але й сприятиме усвідомленню кожним своєї власної безпеки у суспільстві, необхідність захисту навколишнього середовища та боротьби за екологічну безпеку.

Право вимагати від державних органів, органів місцевого самоврядування, інших організацій актуальну, всеосяжну й справжню інформацію про стан навколишнього середовища є деталізацією одного з основних принципів охорони навколишнього середовища, оскільки в такому випадку зазначене право кореспондує обов'язки органів державної влади надати

такі відомості [10].

Право на відшкодування шкоди, яке завдане здоров'ю або майну людини внаслідок правопорушення у сфері екології, є одночасно правом і гарантією реалізації права на сприятливе навколишнє середовище. Але наявна правозастосовна практика демонструє невелику ефективність судового захисту компенсації шкоди. Цінним джерелом для подальшого розвитку екологічного судочинства в Україні є практика Європейського суду з прав людини, адже вона стосується проблем в нашій державі безпосередньо. Таких рішень небагато, але серед них варто виділити наступні: «Дубецька та інші проти України» [11] (щодо забруднення екологічного середовища, спричиненого діяльністю збагачувальної фабрики), «Гримковська проти України» [12] (щодо побудови автомобільної дороги біля житлової вулиці) та «Дземюк проти України» [13] (щодо облаштування кладовища біля будинку заявника, що порушує його право на повагу до житла та приватного життя). Аналізуючи вищезазначене, можна констатувати, що в Україні існує правова основа забезпечення екологічних прав громадян, але відсутній, на превеликий жаль, дієвий механізм їх захисту.

Зі змісту Конституції України й закону «Про охорону навколишнього природного середовища» право на сприятливе навколишнє середовище відстоюється в порядку, передбаченому адміністративно-процесуальним законодавством за допомогою правоохоронних органів [14, с. 42].

Досліджуючи організаційні гарантії реалізації права на сприятливе навколишнє середовище, доцільно зазначити, що громадяни можуть звертатися в державні органи для захисту порушеного права, використовуючи таку можливість у різних формах.

У Конституції України передбачена система юридичних гарантій екологічних прав громадян, а також визначаються юридичні процедури, в рамках яких може здійснюватися охорона таких прав:

- судовий захист прав і свобод;
- право оскарження до суду рішень і дій (бездіяльності) органів державної влади, органів місцевого самоврядування та інших осіб;
- право на відшкодування державою шкоди, заподіяної незаконними діями (бездіяльністю) органів державної влади або
- іншими особами;
- право звернення до міжнародних органів захисту прав і свобод, якщо вичерпані всі наявні внутрішньодержавні засоби правового захисту [3].

Отже, скарга після відмови особі у всіх судових інстанціях України може бути направлена до міжнародних організацій, наприклад, в Комітет ООН з прав людини, створений відповідно до міжнародного Пакту про громадянські і політичні права. Процедура захисту порушеного права полягає в тому, що скаргодоповідається до відома відповідної держави, а держава зобов'язана в шестимісячний термін подати Комітету письмові пояснення або будь-які інші заяви, що роз'яснюють це питання і сповіщають прожиті заходи. Комітет не має права виносити обов'язкові рішення, але публікує щорічний звіт про розгляд

скарг.

Органом міжнародної захисту прав і свобод громадян виступає Європейський Суд з прав людини (заснований в 1959 р. відповідно із Європейською Конвенцією про захист прав людини і основних свобод). Юрисдикція Суду охоплює справи, пов'язані з тлумаченням і застосуванням Конвенції, але лише щодо тих держав, які визнали її для себе обов'язковою, тобто і по відношенню до України. Звернення (петицію) до Суду має право подавати як держава, так і фізична особа, однак воно спочатку має пройти через Європейську Комісію з прав людини, яка прагне «досягти дружнього врегулювання».

Інституційно-правовий аналіз екологічної правової політики на всіх рівнях дає змогу констатувати, що ставлення людини і природи є загальним контекстом екологічних відносин, які слід розглядати як вид суспільних відносин, що виникають з приводу реалізації потреб та інтересів особистості, суспільства і держави в сфері природокористування і охорони навколишнього середовища.

Динаміка розвитку екологічних прав людини на світовому, національному та регіональному (місцевому) рівнях свідчить про те, що політика визнання і реалізації прав людини «полягає в уточненні елементів розглянутого права, його взаємозв'язку з реалізацією світової стратегії забезпечення сталого розвитку, а також чіткому усвідомленні неможливості забезпечення екологічних прав людини на рівні окремо взятої держави» [15, с. 18].

Криза в сфері екології в даний час є загрозою екологічних прав людини в планетарному масштабі, а подолати її можливо тільки об'єднаними зусиллями усієї світової спільноти на національному і регіональному рівнях. Це стає можливим і доступним саме на сучасному етапі людського розвитку – у період глобалізації інформаційного суспільства.

Висновки. Національна, регіональна та місцева політика в сфері захисту екологічних прав людини входить в загальну міжнародну систему, а питання екологічних прав людини, забезпечення сприятливого середовища проживання найкраще вирішуються за участі в цьому процесі всіх зацікавлених і активних громадян. За допомогою сучасного наукового прогресу, який перетворив наше суспільство в інформаційне, екологічне законодавство сучасних держав може формуватися як ефективний механізм в реалізації права людини на здорове, плідне життя в гармонії з навколишнім світом.

Таким чином, заснована на проголошуваних міжнародними і національними актами принципах в сфері прав людини національна внутрішня і зовнішня екологічна політика держави буде сприяти забезпеченню національної та міжнародної екологічної безпеки, ефективної реалізації екологічних прав людини, які є вирішальними на сьогоднішній день у всьому світі. На практичну реалізацію даної тенденції в нашій країні спрямований затверджений з 01 січня 2020 р. Закон України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики на період до 2030 р.» [16], яким удосконалено і розвинено окремі

положення попередньої Стратегії державної екологічної політики країни. Така політика повинна визначити необхідний алгоритм для вирішення екологічних і природоохоронних завдань для подальшого сталого розвитку держави, створення ефективної системи реалізації екологічних прав людини і зниження екологічних ризиків.

Список використаних джерел

1. Базов О. Деякі питання міжнародно-правової відповідальності у сфері навколишнього природного середовища. *Судовий захист природного довкілля та екологічних прав: збірник матеріалів міжнародного судового форуму (м. Київ, 7 листопада 2019 року)*. Київ. 2019. 192 с.
2. Про охорону навколишнього природного середовища: Закон України від 25 червня 1991 р. № 1264-ХІІ . *Відомості Верховної Ради України*. 1991. № 41. Ст. 546.
3. Конституція України. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 12.09.2021).
4. Всесвітня Хартія природи. URL: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/995_453(дата звернення: 12.09.2021).
5. Ярема А.Г. Система способів захисту цивільних прав судом. *Вісник Верховного Суду України*. 2019. № 12. С. 34.
6. Медведєв К.В. Проблемні питання захисту екологічних прав громадян. *Науковий Вісник Чернівецького університету*. 2018. Вип. 478. С. 81–87.
7. Загальна декларація прав людини: Декларація Організації Об'єднаних Націй, Міжнародний документ від 10.12.1948. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015#Text (дата звернення: 21.09.2021).
8. Черновський О.К., Гольонко Р.А., Черкашина М.К., Максїкевик Ю.Г. Захист екологічних прав громадян. *Науковий вісник Чернівецького університету: зб. наук. праць. Правознавство. Чернівці: Чернівецький нац. ун-т*. 2019. Вип. 604. 128 с.
9. Медведєв К.В. Екологічні права громадян України: гарантії їх судового захисту : автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2012. 17 с.
10. Антонюк У. В. Правова охорона довкілля в Польщі. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. Серія: Юридичні науки. 2016. Вип. 2 (2). С. 7–10. 2. Конституція України: прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.
11. Дубецька та інші проти України. Рішення Європейського суду з прав людини від 10.02.2011. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_689#Text. (дата звернення: 12.09.2021).

12. Гримковська проти України. Рішення Європейського суду з прав людини від 21.07.2011. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_729#Text. (дата звернення: 12.09.2021).

13. Дземюк проти України. Рішення Європейського суду з прав людини від 04.09.2014 URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_a51#Text. (дата звернення: 12.09.2021).

14. Ємець Л.О. Адміністративно-правові засади управління у сфері забезпечення екологічної безпеки держави : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.07. Харків, 2019. 42 с.

15. Ковалів М.В., Єсімов С.С., Лозинський Ю.Р. Правове регулювання правоохоронної діяльності : навчальний посібник. Львів : ЛьвДУВС, 2018. 323 с

16. Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики на період до 2030 р. : Закон України від 28 лютого 2019 р. № 2697-VIII. *Голос України*. 2019. № 62.

УДК: 349.42

МАЦЮК О. С., магістрантка 2-го року навчання

Науковий керівник – **ЄФРЕМОВА І.І.**, к.ю.н.

Білоцерківський національний аграрний університет

ПРАВОВІ ЗАСАДИ ОРГАНІЗАЦІЇ ДІЯЛЬНОСТІ ОБ'ЄДНАНЬ АГРАРНИХ ВИРОБНИКІВ

Анотація: В статті визначено поняття об'єднань юридичних осіб, визначено основні організаційно-правові форми об'єднань аграрних виробників. Визначено основні аспекти створення та функціонування кожного виду об'єднання сільськогосподарських виробників.

Ключові слова: об'єднання аграрних виробників, концерн, консорціум, добровільне об'єднання на кооперативних засадах

У 90-тих роках ХХ ст. розпочався так званий перехідний до ринкової економіки етап, який увійшов в історію як період появи і становлення різноманітних організаційно-правових форм господарювання в агропромисловому секторі України. Одними з таких форм господарювання стали об'єднання підприємств, які визначаються як добровільне об'єднання юридичних осіб, яке вони створили з метою координації діяльності,

ОСОБЛИВОСТІ ТА КЛАСИФІКАЦІЯ ДЖЕРЕЛ АГРАРНОГО ПРАВА Котіков О.І.	С. 62
ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ БЕЗПЕКИ В АГРАРНІЙ СФЕРІ Кушнір Д.О.	С. 68
РЕАЛІЗАЦІЯ І ЗАХИСТ ЕКОЛОГІЧНИХ ПРАВ ГРОМАДЯН: ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ Максимчук В.В.	С. 71
ПРАВОВІ ЗАСАДИ ОРГАНІЗАЦІЇ ДІЯЛЬНОСТІ ОБ'ЄДНАНЬ АГРАРНИХ ВИРОБНИКІВ Мацюк О.С.	С. 81
ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРАВА НА ЕКОЛОГІЧНУ ІНФОРМАЦІЮ В УКРАЇНІ Мойсеєнко В.В.	С. 86
ПРАВОВА ОХОРОНА ЗЕМЕЛЬ РЕКРЕАЦІЙНОГО ПРИЗНАЧЕННЯ В УКРАЇНІ Мукоїда І.І.	С. 90
ОСНОВИ РЕГУЛЮВАННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТІВ АГРОБІЗНЕСУ Пастухова М.О.	С. 96
ПРАВОВІ ПРОБЛЕМИ ЗЕМЛЕОЦІНОЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАДАХ Прокопець О.І.	С. 101
ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ ФОРМИ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ДОРАДЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН Сігал Є.Є.	С. 107
ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ ЗАСОБИ ФУНКЦІОНУВАННЯ НАУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В АГРАРНІЙ СФЕРІ Снігур А.О.	С. 113
МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА Солодкий О.Є.	С. 120
КРИМІНАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА КОРУПЦІЙНІ ДІЯННЯ У СФЕРІ РИНКУ ЗЕМЛІ Ткаченко Т.Д.	С. 127
ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ БОРОТЬБИ З КРИМІНАЛЬНИМИ ПРАВОПОРУШЕННЯМИ ПРОТИ ДОВКІЛЛЯ Хорошун Л.М.	С. 134